

יורם נפרד מאבא אהוב

דברים בהלוויה

כמה סמלי שבחרת ללכת דווקא בשבוע שבו מציינים את יום הזיכרון לשואה ולגבורה.

היום אנחנו נפרדים ממך על הגבעה, אשר למרגלותיה חלקנו בילדותי חוויות משותפות רבות. כאן טיילנו בשבתות עם הכלב, מדלגים בין השלוליות ומסלול המתקנים בדרך לעין סוכר. התקנו מקלות הליכה על גדות הנחל, קטפנו פטריות, תוך שאתה מפליג בסיפורים על נופי ילדותך. לפעמים היינו מרחיקים לכת עד למגדל התצפית וחוזרים עייפים, תוך שאתה מאיץ בי לא לוותר ולהילחם בעייפות ובצימאון. בערבי החורף הקרים, ליד התנור, לימדת אותי לשחק שח, להאזין למוזיקה, לנגן במפוחית ובימי הקיץ לרכב על אופניים, להפריח עפיפונים, לשחק כדורגל, ומה לא.

ולצד כל אלה, בעולם מקביל, ריחפה תמיד מעל ראשך עננה, שלא נתנה לך מנוח. תוגה אפופת מסתורין, שעטפה אותך בשתיקה רועמת, שרק הפטיפון הישן העז להחריד. כאשר שאלתי אותך לראשונה למה אין לי סבים וסבתות התחלת לספר סיפור מוזר, על אנשים מאוד מתורבתים שהחליטו שסבתא וסבא לא צריכים לחיות יותר. אני, כילד קטן, התקשיתי להבין ולהכיל. כאשר גדלתי מעט סיפרת לי שבילדותך נאלצת להתגונן עם אביך, במחנות הריכוז בתחבולות שונות ומשונות. כל ערב התגנבת בזחילה, בחסות החשיכה, מתחת לאפם של השומרים באושוויץ, כדי למלא את חולצתך קליפות תפוחי אדמה מפחי הזבל של מטבח קציני האס-אס, שיהיה לכם מה לאכול. ידעת שאם תיתפס זה יגמר בצרור יריות - אבל לא וויתרת. השתחררת מהגיהנום לאחר כשנה, במשקל 35 ק"ג. גורלם של הורייך לא שפר עליהם. אימך נרצחה מייד עם הגעתכם לאושוויץ, מבלי שניתן לך אפילו להיפרד ממנה. אביך הגוסס נפטר במהלך עבודות הפרך האין סופיות, כאשר סחבתם יחד שקי מלט במשקל 50 ק"ג במשך חודשים ארוכים, ללא הפסקה.

כשהגעת לקיבוץ הקדשת את עצמך לטיפול המשפחה, בה ראית תחליף למה שאבד. השתדלת להעניק לנו את כל מה שהפסדת במלחמה, אך זה לא היה תמיד קל. הצלקות מיאנו להגליד. בנית סביבך חומות שקופות של הכחשה כדי לגונן עלינו מאימי עברך. ניסית להוריש, מתוך שברי זיכרונות ילדותך את אהבת הורייך, אך בהעדר מודל לחיקוי ויד מכוונת הייתה זאת משימה קשה. לצד כל אלה היית מעורב ופעיל בחיי הקיבוץ ומילאת שורה של תפקידי ניהול ותפקידים רבים אחרים.

אבא, אני אוהב אותך ומתגעגע לשיחות הרבות שניהלנו במשך שנים כה רבות. היינו מדברים שעות על הכל - נכדים, עבודה, טיולים, פוליטיקה - אהבתי את הסלנג המיוחד שלך, למשל שלא הבנת מישהו נהגת לומר "אי אפשר לצאת ממנו", או שחזרנו מטיול באיטליה הכרזת "יותר יפה מאמלפי לא צריך". היית דמות מאוד דומיננטית ומשמעותית בחיי והיית סבא נפלא.

בשנים האחרונות נדם קולך. אני עדיין מוצא עצמי לפעמים מרים טלפון לספר לך על נכד שהצמיח שן, או נכדה שהחלה ללכת, ואז נזכר שהכל נגמר, שאין למי לספר.

אבא, בשם כולנו אני מבקש להודות לך על כל מה שהיית ועשית. תנוח על משכבך בשלום, ובכל שבת, שהגשם נופל אחכה לך כאן עם תרמיל ומקל, נחזור לטייל בנופי ילדותי, כף ירך אווזות בכף ידי, אתה ואני והכלבלב הקטן נצעד אל החלומות שהיו ואינם.
היה שלום, אבא.

יורם עם אופיר, תינוק בן יומו [1965]
צילום: משה דנגור